

تلاش برای تقویت تجربه میدانی رسانه‌ها در مسأله غزه در گفت‌وگو با مدیرکل مطبوعات و خبرگزاری‌های داخلی

آشنایی و آموزش، زیرساخت تقویت حضور مؤثر میدانی

آغاز عملیات طوفان الاقصی نه تنها آغاز تغییرات گسترده در وضعیت سیاسی منطقه محسوب می‌شود بلکه در اکوسیستم رسانه‌های منطقه و بلکه جهان نیز تأثیرات چشمگیری گذاشت که بخشی از آن را می‌توان در تحرک رسانه‌های داخلی ایران برای روایت هرچه نزدیک‌تر و مستقیم‌تر ماجرای غزه نیز مشاهده کرد. موجی که طوفان الاقصی در اقلیم سیاسی-رسانه‌ای منطقه ایجاد کرد، مدیریت فرهنگی رسانه‌های کشور ما در نهادها و بخش‌های مختلف را هم به سمت نقش‌آفرینی جدی‌تر و حضور میدانی سوق داد، هرچند که موانع زیرساختی، عملیاتی و محتوایی این نقش‌آفرینی بسیار بیشتر از برآوردها بود. شاید برآورد دستاوردهای این تحرکات کوچک و بعضاً ناکام فعلاً مقدر نباشد اما بدون شک ارزیابی گام به گام این حضور هم خالی از لطف نیست. آنچه پس از گذشت چهار دهه از انقلاب اسلامی کمتر تردیدی در میان نخبگان و فعالان رسانه‌ای کشور درباره آن وجود دارد این است که ایران، بیش از همیشه نیازمند فعالیت اثرگذار رسانه‌ای در داخل و خارج از مرزهایش در مسائل استراتژیکی نظیر فلسطین است. این درحالی است که عوامل بسیاری چون دورافتادگی زبان فارسی از دو زبان اصلی رسانه‌های منطقه یعنی عربی و انگلیسی، فقدان رسانه‌های فعال و اثرگذار به علل مختلف از جمله علل اقتصادی، سیاسی، ضعف برنامه‌ریزی و مدیریت و فقدان ارتباط دیپلماتیک با برخی دولت‌های مهم منطقه در طول سال‌ها، امکان‌های بالقوه بسیاری را از رسانه‌های ایرانی سلب کرده است.

حضور میدانی در مرزهای نزدیکی به منطقه صورت گرفت بلکه موج اشتیاقی مشهودی هم در میان خبرنگاران و مدیران رسانه‌ها برای این حضور به راه افتاد که باید آن را نتیجه گفت‌وگوهای نخبگان و فعالان حوزه رسانه و همراهی و همکاری مدیریت دولتی دانست.

هم‌گرایش‌های مختلف سیاسی و هم‌رسانه‌های چایی و غیرچایی

بنابراین در بدنه دولت، معاونت امور رسانه‌ای و تبلیغات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (با نام قبلی معاونت امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی) اقدام به سه دوره اعزام اهالی رسانه به منطقه کرد.

ایمان شمسایی، مدیرکل مطبوعات داخلی این معاونت در گفت‌وگو با «ایران» توضیح می‌دهد که «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دویار اقدام به اعزام خبرنگاران به گذرگاه مرزی طریبیل در مرز عراق و لبنان کرده است که در هر مرتبه، دو گروه ۵ نفره به مدت ۴ روز به این منطقه سفر کرده‌اند.»

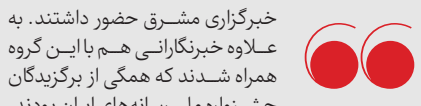
شمسایی می‌افزاید: «تصمیم بر این شد که در هر اعزام ۴ خبرنگار

از رسانه‌های رسمی و یک نفر هم به عنوان انسان رسانه سفر کنند. تلاش کردیم که همه رسانه‌های مکتوب، آنلاین و مجازی را در این گروه‌ها جای دهیم و همه شاخه‌های رسانه‌ای تا حد امکان، نمایندگانی داشته باشند.»

به این ترتیب در گروه اول که سوم آبان‌ماه حرکت کردند علی‌ترابی از روزنامه همشهری، مهرداد غفار از روزنامه جام جم، محمد حسین پور عرب از خبرفوری و محمد قادری از توریئوز به عنوان خبرنگاران رسانه‌های رسمی و علی‌رحیمی به عنوان انسان رسانه اعزام شدند. در گروه دوم نیز که ۱۲ آبان اعزام شده رضا خانیکی از روزنامه اعتماد، رضا دهقانی از خبرگزاری فارس، صادق وفايي از خبرگزاری مهر و کوشا مهشید فلاحی از خبرگزاری میزان به عنوان نمایندگان رسانه‌های رسمی و مرتضی درخشان به عنوان به تجربه اندک رسانه‌های ایرانی در موضوع حضور میدانی خصوصاً در رویدادهایی نظیر جنگ، آشنایی با منطقه و وضعیت سیاسی و رسانه‌ای آن ضروری به نظر می‌رسد. مدیرکل

سفری برای آشنایی با مدیران و سردبیران و خبرنگاران

در این سفر سه مدیرمسئول از رسانه‌ها شامل حسن روزی طلب از روزنامه ایران، محمدجواد اخوان از روزنامه جوان، محمد مهدی خیرجو از خبرگزاری ایسنا در کنار سه سردبیر از جمله محمد صرفی از روزنامه تهران تایمز، رضا شکیبایی از روزنامه وطن امروز و حسین سلیمانی از

خبرگزاری مشرق حضور داشتند. به علاوه خبرنگارانی هم با این گروه همراه شدند که همگی از برگزیدگان جشنواره ملی رسانه‌های ایران بودند. جعفری از فرهیختگان، مهدی مشکینی از تسنیم، زینب کریمی از برنا، سیامک صدیقی از شرق و فرشید باغشمال از صبح تبریز، گروه خبرنگاران همراهِ با کاروان فتح را تشکیل می‌دادند. هیأت اعزامی معاونت مطبوعاتی شامل برخی مدیران و کارکنان نیز این گروه را همراهی می‌کردند.

شمسایی جزئیات برنامه‌های این سفر را این‌طور برشمرد: «دیدار، با گروه‌های فلسطینی در لبنان، بازدید از شبکه المنار، حضور در گلزار شهدای بیروت، بازدید از مناطق جنوبی لبنان و نزدیک به خط درگیری، دیدار با خانواده شهدای مقاومت لبنانی، دیدار با گروه‌های سیاسی لبنانی حامی فلسطین، دیدار با وزیر فرهنگ لبنان، بازدید از شبکه المیادین، دیدار با اسامه حمدان از رهبران سیاسی جنبش مقاومت اسلامی فلسطین و دیدار با سفیر ایران در لبنان از جمله برنامه‌های این سفر بود.»

اما مساعدت وزارت فرهنگ و ارشاد به خبرنگاران و اهالی رسانه به این سه اعزام محدود نمی‌شود. شمسایی اضافه کرد: «در این مدت معاونت مطبوعاتی به خبرنگاران و فعالانی که داوطلب اعزام بوده‌اند، کمک‌های متنوعی از جمله صدور کارت خبرنگار آزاد تا حمایت مالی و لجستیکی انجام داده است و روند این کمک‌ها و اعزام‌ها همچنان ادامه دارد.»

با تمام اینها اگرچه باید تلاش‌های انجام‌شده از سوی اهالی رسانه و مدیران فرهنگی را ستود اما با وضعیت مطلوب فاصله قابل توجهی وجود دارد. سفرهای انجام‌شده را نیز باید به نوعی سفرهای آشنایی و آموزشی و کارورزی تلقی کرد تا با اتخاذ تدابیر لازم و شتاب‌دهی به فراهم‌سازی زیرساخت‌ها، بنیبه رسانه‌های ایرانی در فعالیت‌های میدانی تقویت شود.

همکاری صداوسیما و وزارت فرهنگ برای انعکاس وقایع منطقه

حضور جدی‌تر در خبرنگاری میدانی

اواخر مهرماه پیمان جبلی، رئیس صداوسیما در حاشیه جلسه هیأت دولت اعلام کرد «به هیچ وجه امکان اعزام خبرنگاران ایرانی به غزه وجود ندارد؛ ما چند خبرنگار برون‌مرزی داریم که سال‌ها با صداوسیما همکاری می‌کنند و با استفاده از ظرفیت آنها، تحولات غزه را پوشش می‌دهیم» اما اعزام خبرنگاران ایرانی به مناطق نزدیک‌تر از جمله لبنان، جدی‌تر از قبل توسط دو نهاد ذریعته یعنی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صداوسیما دنبال می‌شد. این بار اما در پاسخ به فضای مطالبه‌گرانه در رسانه، صداوسیما هم تلاش کرد نقش متفاوت و شاید تحول‌خواهانه‌تری را در قبال مسائل غزه بر عهده گیرد.

از این رو، هم بخش خبر ذیل معاونت سیاسی سازمان برای اعزام خبرنگار دست به کار شد و هم معاونت سیما به صورت جداگانه اقدام به زمینه‌سازی برای فرستادن نیروهای نامدارترش به منطقه کرد؛ اتفاقی که در ادامه خرساز شد.

هرچند پیگیری‌های خبرنگار «ایران» از بخش‌های مختلف روابط عمومی‌های سازمان برای رسیدن به فهرستی از نام افراد اعزامی به نتیجه نرسید اما از روی تولیدات تلویزیون می‌توان به فهرستی از افراد اعزام‌شده دست یافت.

قناعت حرفه‌ای به اعزام یک خبرنگار برای معاونت سیاسی

طبق اعلام مدیران سازمان، بخش برون‌مرزی و شبکه‌های عربی و انگلیسی وابسته به صداوسیما به طور جداگانه با خبرنگاران غیر ایرانی مستقر در خاک سرزمین‌های اشغالی همکاری دارد. سلیم غفوری، قائم‌مقام معاون سیما در مصاحبه ابتدای آبان‌ماه خود با مهر در این باره گفت: «طبیعتاً ما نمی‌توانیم خبرنگار به غزه بفرستیم، بخش خبر تلویزیون خبرنگار محلی دارد ولی از ایران خبرنگاری نمی‌تواند بیرون رود و اجازه ورود داده نمی‌شود چون باید از مرز رفح که مرز بین مصر و غزه است عبور و مرور صورت بگیرد که طبیعتاً دولت مصر این اجازه را نمی‌دهد. با این حال خبرنگاران محلی آنچه هستند که با تلویزیون، واحد مرکزی خبر العالم، خبرنگار صدا و سیما و... کار می‌کنند.»

اما حسن عظیم‌زاده از ابتدای درگیری‌ها به عنوان خبرنگار اعزامی خبرنگاری صداوسیما در مرز لبنان با اراضی اشغالی فلسطین مستقر شده و به طور مرتب گزارش‌های مستقیمی را ارائه می‌دهد. اما همین میزان حضور میدانی هم دستاوردهای خاص خود را دارد و غفوری در این باره گفت: «عضی از دوستان هم به لبنان رفته‌اند و از خاک مرز بین لبنان و فلسطین اشغالی گزارش می‌دهند که در این منطقه کار رسانه‌ای می‌کنند و امکان ارتباط با آنها وجود دارد. آنها به کارشناسان و تحلیلگران دسترسی بهتری دارند و اگر لازم باشد تعداد بیشتری هم اعزام می‌شود.»

در همین راستا، اعزام‌های دیگر صداوسیما آغاز شدند. اواخر مهرماه، تیم برنامه‌ریزی با محوریت محسن مقصودی به عنوان اولین گروه برای مستندسازی به جنوب لبنان اعزام شدند. عکسی که مقصودی در توئیترش از لحظه پناه گرفتن در یک گوشه برای دور ماندن از خطرات درگیری منتشر کرد، پربازدید شد و چند روایتی که در ادامه ظرف چند ساعت ویرال شدند حضور در منطقه درگیری را گزارش می‌دادند. مجروح شدن مقصودی، این روایت‌های توئیتری را داغ‌تر کرد اما ساعاتی بعد مجری برنامه‌های اقتصادی تلویزیون، از صحت و سلامت خود خبر داد. همین مسأله حواشی پیرامون قواعد حرفه‌ای خبرنگاری میدانی را دامن زد.

مجربان سیما: اعزامی‌های پربازخورد از طرف معاونت سیما

برنامه «سیاست خارجی» در شبکه سوم سیما، بخش دیگری از سازمان صداوسیما بود که اقدام به اعزام خبرنگار به منطقه کرد. مهدی خاتعلی‌زاده و الوام عابدینی از جمله عوامل اصلی این برنامه بودند که به جنوب لبنان رفتند. عابدینی در گفت‌وگو با روزنامه جام جم در این باره توضیح داد: «ما خبرنگار در صحنه نداریم اما خوشبختانه با حمایتی که دوستان شبکه دارند، هر زمان که اتفاق خاصی در دنیا رخ داده، از تیم سیاست خارجی اعزام داشته‌ایم. به عنوان مثال علاوه بر اکراین، برای لبنان، فلسطین و نیویورک نیز نیروی اعزامی داشته‌ایم. در حال حاضر تمرکزمان فقط روی فلسطین است.»

محمدرضا باقری مجری برنامه سلام صبح بخیر شبکه ۳ و سحر دانشور مجری برنامه خط سوم شبکه ۲ از دیگر نیروهای اعزامی تلویزیون به جنوب لبنان بودند که در اواخر آبان‌ماه در منطقه حاضر شدند و به تهیه گزارش در ارتباط مستقیم با برنامه‌هایی نظیر «به افق فلسطین» در شبکه افق پرداختند. ویدیویی که از شلیک یک موشک به ساختمانی مسکونی در زمان حضور این دو مجری سیما در یکی از مناطق برای بازدید، منتشر شد، بازدید زیادی داشت. اما پیمان جبلی که خود نیز از خبرنگاران قدیمی صداوسیما در بخش برون‌مرزی بوده، در نیمه آبان‌ماه با هدف تقویت رسانه‌های محور مقاومت سفری سه روزه به بیروت داشت. رئیس رسانه ملی در این سفر در جمع خبرنگاران گفت: «تمام امکانات و توان خود را در خدمت تعامل با رسانه‌های محور مقاومت قرار داده‌ایم و این فرصت بزرگی است برای رسانه‌ها تا همراهی و همدلی خود را با ملت مقاوم و نستوه فلسطین و غزه و لبنان به خصوص شهروندان جنوب لبنان نشان دهند. این سفر در چهارچوب هماهنگی و همکاری با رسانه‌های لبنانی و رسانه‌های محور مقاومت صورت گرفته است.»

جبلی در بدو ورود به بیروت به وزارت مزار شهدا در روضه الشهدیدین و روضه الحوزاء زینب(ع) در حومه جنوبی بیروت رفت سپس با مدیر و هیأت مدیره شبکه المنار دیدار کرده و به بررسی استراتژی همکاری بین رسانه‌های محور مقاومت پرداخت. مدیرکل شبکه المنار در این دیدار گفت: «با آغاز عملیات طوفان الاقصی خط خبرهای فوری را راه‌اندازی کردیم و لحظه به لحظه با حوادث و رویدادهای این عملیات همراه بودیم. کما اینکه همه برنامه‌های عادی شبکه المنار را هم متوقف کردیم و شبانه‌روز لحظه به لحظه خبرهای غزه را پوشش دادیم.»

تمام امکانات و توان خود را در خدمت تعامل با رسانه‌های محور مقاومت قرار داده‌ایم و این فرصت بزرگی است برای همراهی و همدلی خود را با ملت مقاوم و نستوه فلسطین و غزه و لبنان به خصوص شهروندان جنوب لبنان نشان دهند. این سفر در چهارچوب هماهنگی و همکاری با رسانه‌های لبنانی و رسانه‌های محور مقاومت صورت گرفته است.

